

Gymnasieelever lär sig historisk källtolkning

Vi planerade och genomförde under läsåret 2012/2013 två Learning study (LS) i historia på gymnasiet som fokuserade elevernas arbete med historiska primärkällor, och där lärandeobjektet var *historisk källtolkning*. Utgångspunkten var att undervisningen om källtolkning och källkritik inte varit tillfredsställande, och vi hade också observerat några av de problem som beskrivits i den historiedidaktiska forskningen. Syftet med de båda LS blev därför att rikta fokus mot tolkningen av de historiska källorna, snarare än mot de källkritiska begreppen, och att skapa förutsättningar för eleverna att gå in i en tolkningsprocess där de engagerades i historiskt resonande. Vi hoppades skapa förutsättningar för lärande av historisk källtolkning genom fyra strategier. För det första; låta eleverna arbeta med flera historiska källor inom ramen för ett historiskt tema, i stället för med enskilda källövningar. Därmed skulle de få chansen att öva tolkning flera gånger. För det andra; låta eleverna arbeta med egna historiska undersökningsfrågor i relation till källorna. Därmed skulle eleverna kunna förstå hur frågande och tolkning hör ihop i historieämnet. För det tredje; erbjuda tolkningsredskap som uppmanade till tolkning och kritiskt tänkande, snarare än klassificering. Och för det fjärde; låta eleverna arbeta med tolkningarna tillsammans i grupp. På så sätt skulle de tillsammans utforska, pröva och argumentera för olika tolkningar av källorna.

Undervisningsmomentet fokuserade demokratiseringen av Sverige mellan 1850 och 1930 som historisk förändringsprocess. Vi arbetade med tre historiska gruppers inkludering och exkludering i den demokratiska processen. De historiska grupperna var arbetare, kvinnor samt prostituerade (som representerade de s.k. asociala), som vi sammanställde historiskt källmaterial för. Genom undervisningen skulle eleverna lära sig formulera och ställa historiska frågor, tolka och använda de historiska källorna för att belysa frågorna, samt lära sig om den historiska förändringsprocess som Sveriges demokratisering innebar. Lektionsdesignen byggde på att växelvis arbeta med de historiska källorna och den historiska kontexten.

Resultat

Det huvudsakliga resultatet från studierna var en ökad kunskap om lärandeobjektet, bl.a. i form av kritiska aspekter för historisk källtolkning, men också om tolkningsredskapens utformning. Dessutom gav studierna oss kunskap om elevernas lärandeprocess och meningsskapande när de jobbar med historiska primärkällor. Vi hoppas att resultaten ska kunna användas i designen av uppgifter och lektioner när man arbetar med historiska källor i undervisningen.

Johansson, P. (2014). Vad kan gymnasieelever när de kan tolka historiska primärkällor? Ett utforskande av innebörder och kritiska aspekter av historisk källtolkning. I L. Kvande (Red.), *Faglig kunnskap i skole og lærerutdanning. Nordiske bidrag til samfunnsfag- og historiedidaktikk*. Akademika Forlag. Trondheim.

Johansson, P. (2014 KOMMANDE). Hur går det till när gymnasieelever lär sig tolka historiska källor? Ett utforskande av gymnasieelevers lärandeprocess och meningsskapande i arbetet med två källtolkningsuppgifter i historia.

Projektdeltagare

Olle Haglund, Globala gymnasiet
Niklas Biller, Globala gymnasiet
Patrik Johansson, Globala gymnasiet

STLS nätverk

Anna-Karin Frisk
Kerstin Hudner-Sidén
Ann-Sofie Jägerskog
Jörgen Stridh
Hans Ytterberg